

ΛΥΡΙΚΕΣ ΣΑΤΙΡΕΣ(*)

380. Ἀνήξεργ' ἔτσι σύντριψε τὸ μάρμαρο ἢ ἀξίνα
καὶ σκόρπισαν τὰ θρύψαλα τοῦ ὄρθαιου λαμποῦ
στὴ γῇ τὴ λαφροχώματι, κερούχρωμα σὺν κρίνα
κ' ἴδιο λουλουδοράντισμα τὴν ὄρα ἐνὸς χαμοῦ.
Κ' ἐκεῖ ποὺ ἐσκίστη τὸ κορμί, κατὰ τὴ σκληθῆρα,
κάποιος παλμὸς ζωντάνεισε τὸ μάρμαρο κρηφὸς
κι ὅλη μαργάροσε ἢ ραγί, σύμφωνα κερήθρα
ποὺ σελαγίζει ἀπάνω τῆς τρεμάμενο τὸ φῶς.
Κι ὅταν τὰ χῶματα ὁ σκαφτιάς τὰ μέριασεν ἀνάρια
φάνηκε χρυσοῖσκωτο τὸ κολοβὸ κορμί,
ποὺ ἀπάνω του τῆς ὁμορφιάς τ' ἀχνάρια
οὔτ' ὁ καιρὸς τ' ἀπόξεσεν οὔτ' οἱ κατατρεγμοί.—

Ἔβρυνε πρόσχαρα ὁ λαιμὸς σὲ στήθια φαρφουρένια,
καὶ τίς λαγόνες ἴσκιοναν τρανόσαρκα γκοφιά,
καὶ νῶμοι ἀλαφροστρόγγυλοι, μέση δαχτυλιδένια,
ὅλα μαζί φανέροναν γυναικείαν ὁμορφιά.

Τέτοια τὴν εἶδε ὁ Μέρμηρας καὶ μὲ σποινὴ πολλή
χαρούμενος ἐπῆρε τὴν στὴ σκῆτη·
κ' ὕστερα, ὁλοῦθε ψάχνοντας νὰ βρεῖ τὴν κεφαλή,
βοῆκε τίς ἀκρίες τῶν ποδιῶν καὶ μισερὴ τὴ μύτη.
Κι οὐδὲ ματιοῦ ξεχώθηκε συντρίμμι οἷδὲ κι αἰτιοῦ,
γιατὶ τὰ τέτοια ἐσάρωσε τῶν χρόνων τ' ἄγριο κῆμα,
ἀφήνοντας τὰ τραγανὰ μονίχια τοῦ κορμοῦ.
Γιὰ ταῦτο κ' εἶπε ὁ Μέρμηρας: Τί κοῖμα
νὰ σβύνουν ἔτσι τὰ ὁμορφα κ' εὐγενικά!
Κ' εἶπεν ἀκόμα: Τί ἄδικο τέτοια περίσσια κάλλι
ὁποῦ σπαργὰν ὁλόξεστα κ' ἡδονικά
νὰ βρίσκοντ' ἔτσι κολοβὰ δίχως κεφάλι!...

Μ' ἀκέφαλα καὶ κολοβὰ—στοχάστηκε κατόπι—
μύρια στὸν κόσμον βρίσκονται καὶ μύρια καταντοῖνε,
ἔτσι ποὺ φαίνεται ἄδικο πῶς πᾶν τ' ἀνθρώπου οἱ κόποι,
μὰ ποὺ φθορὰ κι ἀστοχασιὰ τὸν κόσμον κυβερνοῖνε.

Τέτοια σὺν παραμίλαγεν, ἐρχάμενος στὴ σκῆτη
βοῆκεν ἐκεῖ ἕνα ζήτουλα, κ' εἶπέ του: Τί ζητᾷς;
Ποῖος εἶσαι; Κι ἀποκρίθη του ὁ ζήτουλας: Μαργίτη
μὲ λένε καὶ πῶς ξέπεσα ἐδῶ μὴν τὸ ρωτᾷς.
Τὰ φύλλα ὥς τοῦ χινόπωρου τ' ἀγέρι μαδᾷ γύρω
καὶ παίρνει τα καὶ σέρνει τα καὶ ρίχνει κατ' ἄλλοι,
ἔτσι ἀνεμόδαρτο καὶ μὲ ξεφύλλιασεν ἢ μοῖρα
καὶ σὲ κατάντια μ' ἔφερε τρελλοῦ,
νὰ κρένω πότε ξάστερα καὶ πότε θολομένα.
Ὅμως πολλὰ ξεσκόλισα καὶ πιδὸ πολλὰ κατέχω,
ποὺ ψαλμοτραγοιδόντας τα μὲ τέχνη ταιριαγμένα
σὲ πολιτείες καὶ χωριὰ πρόθυμα τρέχω
στὰ πανηγύρια τῶν πολλῶν, στῶν λίγων τίς χαρὲς,
πότε ἱστορίες λέγοντας καὶ πότε παραμύθια,
νὰ ξεφαντόνουν ἀρχοντες καὶ νὰ γελοῦν κιρὲς,
τὸ πιδὸ πολὺ στὰ ψέμματα καὶ κάποτε στ' ἀλήθεια.

Κι ἀντίσκοπέ του ὁ Μέρμηρας: Ἄλλα μὴν κρένεις.
Κι ἂν δὲ σὲ σκιαῖζει μοναξιά καὶ φτώχεια ἂν δὲ φοβᾷσαι
μπορεῖς, γὰρ λίγο ἢ γὰρ πολὺ, ἐδῶ νὰ μένεις
καὶ δίχως ἔγνοιες σύντροφοις δικὸς μας νᾶσαι.
Μόνο τραγούδια ὅ,τι λογιῆς νὰ λὲς ἀποσπερίς,
νὰ ψέλνεις κιόλας κάποτε καὶ λίγο νὰ δουλεύεις.

*) Οἱ πρῶτοι 28 στίχοι δημοσιεύτηκαν στὸ «Νουμᾶ» τοῦ 1913, ἀριθ. 511, καὶ ξαναδημοσιεύονται
γιὰ νὰ δοθεῖ ἡ συνέχεια κι ἀκέριον τὸ νόημα τῶν παρακάτω στίχων.

Ἔτσι ποὺ ὁ Κράνος ὁ σοφός, ἐσὶν κ' ἐγὼ μου, τρεῖς
τῇ σκῆτι μαζὶ θάχουμε. Κιὰν θές νὰ ζητιανεύεις,
θὰ σοῦνε πάντα βόλετό. τί κι ἀπαλλιῶς στ' ἀλήθεια
κάλιο ν' ἀρπάξεις σήμερα παρὰ νὰ δίνεις·
κι ὅ,τι ν' ἀρπάξεις δὲ μπορείς ζήτα το σὰ βοήθεια
κι ὅ,τι περὶ κι ἂν λάχει σοι νὰ μὴν τ' ἀφήνεις. —

Εἰπόντας τέτοια γνώμισαν. Κ' ἐπὶ στὴν ὥρα ἐφάνη
ὁ Κράνος γνοιαστικός, βαρὺς, γιὰτ' εἶχε πιά νυχτός·
κι ἀποσταμένος γύριζεν ἀπὸ τῇ στήνῃ
ποὺ πῆγε νάβρει τάχα ἐκεῖ τὸ γέρο μὲ τὴ γνώση.
Ὅμοις συνῆθε κόνοντας μὲ τὸ Μαργίτη γνώρα,
τί τὰ τραγούδια τ' ἄρεσαν ἡ οἱ μῦθοι.
Καὶ σὺν στὸ δειπνὸ κάθησαν, στ' ἀπόδειπνον τὴν ὥρα
πολλά κουβέντιασαν, ὥσπου ὁ Μέσσηρας θιμῆθη
καὶ τοῦ Μαργίτη ζήτησε τραγούδι ἀποσπερνό.
Καὶ κεῖνος μὲ τὴ γνώμη τοὺς σιγῶναι ἔνα
τέτοιο παραπονιάρικο τραγούδι σημερνό,
ποὺ τάχα μὲν ἀσκητιάδες κλαῖν σ' αὐτὸ τὰ περισμένα :

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΩΝ ΑΣΚΗΤΑΔΩΝ

Τὸ κάστρο ποῦφτιαζαν παλιοὶ τεχνίτες
μὲ μόχτο χτίζοντας καιροὺς καὶ χρόνια
πέσαν λιμάντεροι φτωχοσκηνίτες
νὰ διαγωνίσουνε δίχως συμπόνια.
Χοιμῶν δλήμεθα. νύχτα κουρσεύουν,
κροῦν τίς καστρόπορτες, ρίχνουν γιοφίρια
πάνω στοὺς τράφους του, κρυφογυρεύουν
στὰ βράχια νάβρουνε κλεφταπογύρια.
Κι ἀλλιά! λιγότεψαν τὰ παλλικάρια,
ποὺ διαφεντεύουνε τὸ κάστρο τόρα.
Τίς πολεμίστρες του κρατοῦν ἀνάρια,
κι ἀξαίνει ὁ κίντυνος ὥρα τὴν ὥρα.
Οἱ καστροκύρηδες τὴ δύναμή τοὺς
σκόρπισαν ἀμυαλοὶ σὲ χαροκόπια
καὶ ξεφαντόματα ἔτσι ἀπ' αὐτοὶ τοὺς
ἀφύλαχτ' ἄφηναν πλούτια καὶ κόπια.
Κι ἀμπελοχώραφα καὶ σπαρτοφύτια,
δεντροπερίβολα καὶ βοσκοτόπια,
μούχτια καὶ πράμματα, στάνες καὶ στίτια,
ὅλα τὰ ρήμαξε τὸ σκυλόλοι
τῶν γύφτων ποῦζωσαν τὸ κάστρο γύρα.
Τοῦ χαμοῦ ἀκούγεται τὸ μυρολόι
σβραχνολεγόμενο ἀπὸ δόλια Μοῖρα :
— Κάστρο περήφανο ποῦζησες χρόνια
καὶ χρόνι' ἀρχόντεψες σὲ τόση χώρα,
τ' ἀνθρωποχτίσματα δὲν εἰν' αἰώνια,
κ' ἤρθεν ἡ ὥρα σου νὰ πέσεις τόρα.
Τ' ἀδρὰ τὰ τείχια σου γκρεμοὶ θὰ γίνονιν
κι ἀγκαθοξέφωτα οἱ πλούσιοι τόποι·
τὰ χτίρια χάλαρα σκόρπια θὰ μείνουν·
ἀνεμοσκόρπιστοι θὰ πᾶν οἱ ἀνθρώποι.
Καὶ στ' ἀνεγύρισμα ποὺ κἀν' ἡ πλάση
κατόπι δλότελα θὰ σὲ ξεχάσει.

Κι ὥς τὸ τραγούδι τέλειωσε, καμόθηκε ν' ἀρχίσει
ἕνα ψαλμὸ χαρούμενο ὁ Μαργίτης.
Μὰ ἡ ὄρεξη τῶν ἄλλων εἶχενε πιά ξεφτίσει,
τὶ ἐξώρας εἶταν. Ἀκριὰ βυθοῦς ὁ Ἀποσπερίτης
καὶ πρὸς τὸ ψῆλος τ' οὐρανοῦ ἀρμένιζεν ἡ Πούλια.
Στὴ γῇ τὰ φῶτ' ἀνάρειαν κ' ἔσμιγε τὸ σκοτάδι
τὴ σιγαλιά, ποὺ τὰ σκιαχὰ τὴ σκούζαν νυχτοπούλια.
Γιὰ ταῦτο κ' εἶπαν ὁ ψαλμὸς νὰ μείνει γι' ἄλλο βράδι.